

Sygn. akt III CZ 59/06

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa Budowlanego "J." sp. j.

J.K. i A.W.

przeciwko A.O.

o zapłatę,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 13 października 2006 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 czerwca 2006 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 9 czerwca 2006 r. Sąd Apelacyjny – powołując się na art. 130² § 3 k.p.c. – odrzucił skargę kasacyjną pozwanej od wyroku tego Sądu z dnia 21 lutego 2006 r. Stwierdził, że pozwana zgłosiła w skardze kasacyjnej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, a nie uiściła opłaty podstawowej przewidzianej w art. 14 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”). Zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalniało pozwaną z obowiązku wniesienia opłaty podstawowej, stąd nieuiszczenie tej opłaty skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej.

W zażaleniu pozwana zarzuciła Sądowi Apelacyjnemu naruszenie przepisów: art. 14 ust. 2, 3 i 4 w związku z art. 10 u.k.s.c. przez przyjęcie, że zgłoszenie w skardze kasacyjnej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powoduje konieczność uiszczenia opłaty podstawowej przed rozpoznaniem tego wniosku, i art. 130² § 3 k.p.c. w związku z art. 11 u.k.s.c. przez przyjęcie, że wniesiona skarga podlega opłacie w wysokości stałej. W konkluzji załąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Załąca nie ma racji twierdząc, że opłata podstawowa nie jest opłatą w wysokości stałej w rozumieniu art. 130² § 3 k.p.c., trafnie jednak wywodzi, że od skargi kasacyjnej podlegającej – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie – opłacie stosunkowej, w której zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, nie pobiera się opłaty podstawowej, przewidzianej w art. 14 ust. 2 u.k.s.c.

Trzeba przypomnieć, że pojęciem „opłaty w wysokości stałej” ustawodawca posłużył się już w art. 17 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.). Na tle tego przepisu Sąd Najwyższy przyjmował, że opłatą w wysokości stałej jest opłata, której wysokość jest stała (taka sama, jednakowa) oraz że takiemu kryterium odpowiada nie tylko opłata, która jest wyrażona kwotowo, lecz także taka, która, stanowiąc określony, zawsze taki sam ułamek określonej kwoty, ma zawsze taką

samą wysokość, czyli wysokość stałą (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2000 r., III CZP 34/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 4 oraz z dnia 20 maja 2003 r., III CZP 16/03, OSNC 2004, nr 3, poz. 33, a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2001 r., I CZ 159/01, z dnia 19 marca 2002 r., IV CZ 24/02, z dnia 13 listopada 2003 r., I CZ 134/03, z dnia 16 marca 2005 r., IV CZ 15/05, z dnia 24 maja 2005 r., V CZ 52/05, z dnia 4 sierpnia 2005 r., III CZ 65/05, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZ 2/06 – niepubl.).

Podobnie na tle art. 130² k.p.c. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że pojęcie opłaty w wysokości stałej obejmuje nie tylko opłatę stałą, o której mowa w art. 11 u.k.s.c., ale również opłatę podstawową. Dał temu wyraz w postanowieniu z dnia 30 maja 2006 r., I CZ 23/06 (niepubl.), podkreślając, że po pierwsze: wysokość opłaty podstawowej jest stała, ponieważ opłata ta wynosi 30 zł, po drugie: sformułowanie „opłata w wysokości stałej” różni się istotnie od używanego w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pojęcia „opłata stała”, co wskazuje na zamiar ustawodawcy nadania tym określeniom innego znaczenia, po trzecie wreszcie: nie ma podstaw do przyjęcia, by wolą ustawodawcy było wyłączenie sankcji określonej w art. 130² § 3 k.p.c. w stosunku do stron zwolnionych przez sąd od kosztów sądowych i reprezentowanych przez profesjonalnego pełnomocnika. Identyczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 2 czerwca 2006 r., II UZ 14/06, z dnia 26 lipca 2006 r., IV CZ 59/06, z dnia 8 sierpnia 2006 r., I CSK 170/06 i z dnia 28 sierpnia 2006 r., IV CSK 166/06 (niepubl.) oraz w uchwale z dnia 26 września 2006 r., II UZP 11/06 (niepubl.) i podziela je także skład orzekający.

Problem czy od pism podlegających opłacie, o których mowa w art. 3 ust. 2 u.k.s.c. – jeżeli zgłoszono w nich wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych – należy uiścić opłatę podstawową, był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 13 października 2006 r., III CZP 75/06 (niepubl.). Udzielając na postawione pytanie odpowiedzi przeczącej, Sąd Najwyższy podkreślił, że w ujęciu przepisów ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych opłata podstawowa jest odrębnym – obok stałej i stosunkowej – rodzajem opłaty, oraz, że – zgodnie z regułą wyrażoną w art. 3 ust. 1 u.k.s.c. – pismo podlega opłacie tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje jej pobranie. Żaden z

przepisów ustawy nie przewiduje obowiązku pobrania opłaty podstawowej od samego wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych. Opłatę tę pobiera się – jak wynika z art. 14 ust. 2 u.k.s.c. – od podlegających opłacie pism, o których mowa w art. 3 ust. 2, wnoszonych przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych przez sąd. Pismami „podlegającymi opłacie” są w rozumieniu powołanego przepisu jedynie pisma wymienione w art. 3 ust. 2, sama zaś okoliczność, że w piśmie takim zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych pozostaje bez znaczenia dla rodzaju należnej od niego opłaty.

Wykładnia językowa art. 14 ust. 2 u.k.s.c. prowadzi do jednoznacznego wniosku, że w przepisie tym chodzi o pisma wymienione w art. 3 ust. 2, składane przez stronę, która przed ich wniesieniem została przez sąd zwolniona od kosztów sądowych. Przewidziany w tym przepisie obowiązek pobrania opłaty podstawowej nie dotyczy tym samym pism podlegających opłacie, o których mowa w art. 3 ust. 2, jeżeli zgłoszono w nich wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

Zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powoduje jedynie, że obowiązek uiszczenia należnej opłaty zostaje odsunięty w czasie. W orzecznictwie utrwalił się bowiem pogląd, że w sytuacji, w której pismo podlegające opłacie zawiera wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, należy najpierw rozpoznać ten wniosek, a dopiero w razie odmowy żądać opłaty (zob. w szczególności orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1956 r., 1 CZ 134/56, OSN 1957, nr 3, poz. 84, z dnia 6 grudnia 1958 r., 1 CR 992/58, OSN 1960, nr 2, poz. 45, z dnia 13 sierpnia 1959 r., 4 CZ 95/59, NP 1961, nr 9, s. 1192, z dnia 2 listopada 1962 r., II CZ 121/62, OSNCP 1963, nr 7-8, poz. 182, z dnia 20 grudnia 1966 r., II CZ 146/66, OSNCP 1967, nr 6, poz. 113, z dnia 14 stycznia 1972 r., III CRN 448/71, OSPiKA 1972, nr 7-8, poz. 144, z dnia 26 lutego 1976 r., III CZP 11/76, OSNCP 1976, nr 7-8, poz. 162, a także z dnia 26 lipca 2006 r., IV CZ 57/06, niepubl.).

Obowiązek uiszczenia opłaty podstawowej powstanie dopiero w razie uwzględnienia wniosku i przyznania stronie całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych. Zgodnie bowiem z art. 100 ust. 2 zd. drugie u.k.s.c., strona, której sąd przyznał całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, ma obowiązek uiścić opłatę

podstawową, o której mowa w art. 14, od wszystkich pism podlegających opłacie, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Jeżeli natomiast wniosek o zwolnienie od kosztów zostanie oddalony w całości lub w części, zaktualizuje się obowiązek uiszczenia stosownej opłaty należnej w takim wypadku od pisma „podlegającego opłacie”.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za przyjęciem zaprezentowanego poglądu jest – obok powołanego art. 100 ust. 2 zd. drugie – przepis art. 14 ust. 4 u.k.s.c., zgodnie z którym pobranie od pisma opłaty podstawowej wyłącza pobranie innej opłaty. Gdyby bowiem przyjąć, że – ze względu na zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych – należy pobrać od wniesionej skargi kasacyjnej opłatę podstawową, wyłoniłby się problem dopuszczalności pobrania należnej opłaty stosunkowej w razie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Trudno byłoby zaaprobować pogląd, że uiszczenie opłaty podstawowej wyłącza w takiej sytuacji pobranie należnej opłaty stosunkowej.

Trzeba zatem przyjąć, że od skargi kasacyjnej podlegającej w niniejszej sprawie opłacie stosunkowej, w której zgłoszono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, nie pobiera się opłaty podstawowej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. postanowił, jak w sentencji.